עבודה עצמית 1

שאלה 1

 \mathbb{R} פתרו את המערכות הבאות מעל

$$x+y-2z=7$$
 $2x-y+z=0$
 $x+y-z=6$

$$y + 2z - w = -7$$
 $x + 3y + w = 6$
 $2x - z = 3$
 $2y + z + w = 4$

$$\begin{array}{c} x + 2y - 3z + 2w = 2 \\ 2x + 5y - 8z + 6w = 5 \\ 2x + 2y - 2z = 2 \end{array} \} \quad \text{(a)}$$

$$16x - 12y + 20z = 0
 12x - 9y + 15z = 2
 20x - 15y + 25z = 5$$
(7

שאלה 2

$$x-3z=-3$$
 בתונה המערכת הלינארית הבאה מעל : \mathbb{R} מתונה המערכת הלינארית הבאה $x+2y+kz=1$

- אן פתרון. מצא את ערכי הפרמטר k עבורם למערכת אין פתרון.
- ב) מצא את הערכים של k עבורם למערכת יש פתרון יחיד.
- ג) מצא את הערכים של k עבורם יש אינסוף פתרונות. לכל אחד מערכי k שמצאת, רשום את הפתרון הכללי.

שאלה 3

 $:\mathbb{R}$ נתונה המערכת הלינארית הבאה מעל

- א) מצא את ערכי הפרמטר k עבורם למערכת אין פתרון.
- ב) מצא את הערכים של k עבורם למערכת יש פתרון יחיד.

ג) מצא את הערכים של k עבורם יש אינסוף פתרונות. לכל אחד מערכי k שמצאת, רשום את הפתרון הכללי.

שאלה 4

$$\left. egin{align*} x+y+z=a \\ bx+y+z=b \\ x+y+az=b \end{array}
ight\}$$
 : \mathbb{R} נתונה המערכת הלינארית הבאה מעל

- א) מצא את ערכי הפרמטרים b ו- b עבורם למערכת אין פתרון.
- ב) מצא את הערכים של הפרמטרים b ו- a עבורם למערכת יש פתרון יחיד.
- עבורם שמצאת, לכל אחד מערכי a ו- a עבורם שמצאת, מצא את הערכים של הפרמטרים a ו- a שמצאת, רשום את הפתרון הכללי.

שאלה 5 תשע"ט סמסטר א' מועד א'

$$\left. \begin{array}{ll} x+2y+z & =-1 \\ 2x+4y+(k+1)z+w & =0 \\ 2x+4y+2kz+(k^2-1)w & =k-1 \end{array} \right\}$$
 נתונה המערכת הלינארית הבאה:

- א) מצא את ערכי הפרמטר k עבורם למערכת אין אף פתרון (k)
- מצא את הערכים של k עבורם למערכת ישנו פתרון יחיד (ב
 - ג) מצא את הערכים של k עבורם ישנן אינסוף פתרונות.

שאלה 6 תשע"ט סמסטר א' מועד ב'

$$\left. egin{array}{ll} x+(k-4)y & = 3 \\ 2x+(k^2-4k)y & = 2-k \\ -3x+6y+kz & = 1 \end{array}
ight. \}$$
 :הבאה:

- א) מצא את ערכי הפרמטר k עבורם למערכת אין אף פתרון $\,$
- מצא את הערכים של k עבורם למערכת ישנו פתרון יחיד $oldsymbol{\iota}$
 - . מצא את הערכים של k עבורם ישנן אינסוף פתרונות.

פתרונות

שאלה 1

$$x=2,y=3,z=-1$$
 ______ תשובה סופית:

: מטריצה המדורגת:
$$A = \left(\begin{array}{cc|c} 1 & 1 & -2 & 7 \\ 2 & -1 & 1 & 0 \\ 1 & 1 & -1 & 6 \end{array} \right)$$
 מטריצה המדורגת:

$$\begin{pmatrix}
1 & 1 & -2 & 7 \\
2 & -1 & 1 & 0 \\
1 & 1 & -1 & 6
\end{pmatrix}
\xrightarrow{R_2 \to R_2 - 2R_1}
\begin{pmatrix}
1 & 1 & -2 & 7 \\
0 & -3 & 5 & -14 \\
0 & 0 & 1 & -1
\end{pmatrix}
\xrightarrow{R_2 \to \frac{-1}{3} \cdot R_2}
\begin{pmatrix}
1 & 1 & -2 & 7 \\
0 & 1 & \frac{-5}{3} & \frac{14}{3} \\
0 & 0 & 1 & -1
\end{pmatrix}$$

$$\xrightarrow{R_1 \to R_1 + 2R_3}
\xrightarrow{R_2 \to R_2 + \frac{5}{3} \cdot R_3}
\begin{pmatrix}
1 & 1 & 0 & 5 \\
0 & 1 & 0 & 3 \\
0 & 0 & 1 & -1
\end{pmatrix}
\xrightarrow{R_2 \to R_1 - R_2}
\begin{pmatrix}
1 & 0 & 0 & 5 \\
0 & 1 & 0 & 3 \\
0 & 0 & 1 & -1
\end{pmatrix}$$

$x=1 \; , \; y=0 \; , \; z=-1 \; , \; w=5$ ב) תשובה סופית:

בתרון:

:מטריצה המדורגת:
$$A=\left(egin{array}{ccc|c} 0&1&2&-1&-7\\ 1&3&0&1&6\\ 2&0&-1&0&3\\ 0&2&1&1&4 \end{array} \right)$$
 :מטריצה המורחבת:

$$\begin{pmatrix} 0 & 1 & 2 & -1 & | & -7 \\ 1 & 3 & 0 & 1 & | & 6 \\ 2 & 0 & -1 & 0 & | & 3 \\ 0 & 2 & 1 & 1 & | & 4 \end{pmatrix} \qquad \underbrace{R_1 \leftrightarrow R_2}_{R_1 \leftrightarrow R_2} \qquad \begin{pmatrix} 1 & 3 & 0 & 1 & | & 6 \\ 0 & 1 & 2 & -1 & | & -7 \\ 2 & 0 & -1 & 0 & | & 3 \\ 0 & 2 & 1 & 1 & | & 4 \end{pmatrix}$$

$$\frac{R_3 \to R_3 - 2R_1}{R_3 \to R_3 - 2R_1} \qquad \begin{pmatrix} 1 & 3 & 0 & 1 & | & 6 \\ 0 & 1 & 2 & -1 & | & -7 \\ 0 & -6 & -1 & -2 & | & -9 \\ 0 & 2 & 1 & 1 & | & 4 \end{pmatrix} \qquad \underbrace{R_3 \to R_3 + 6R_2 \atop R_4 \to R_4 - 2 \cdot R_2}_{R_4 \to R_4 - 2 \cdot R_2} \qquad \begin{pmatrix} 1 & 3 & 0 & 1 & | & 6 \\ 0 & 1 & 2 & -1 & | & -7 \\ 0 & 0 & 11 & -8 & | & -51 \\ 0 & 0 & -3 & 3 & | & 18 \end{pmatrix}$$

$$\frac{R_4 \to \frac{-1}{3} \cdot R_4}{R_3 \to \frac{1}{11} \cdot R_3} \qquad \begin{pmatrix} 1 & 3 & 0 & 1 & | & 6 \\ 0 & 1 & 2 & -1 & | & -7 \\ 0 & 0 & 11 & -8 & | & -51 \\ 0 & 0 & -1 & 1 & | & 6 \end{pmatrix} \qquad \underbrace{R_4 \to 11 \cdot R_4 + R_3}_{R_2 \to R_2 + R_4} \qquad \begin{pmatrix} 1 & 3 & 0 & 1 & | & 6 \\ 0 & 1 & 2 & -1 & | & -7 \\ 0 & 0 & 11 & -8 & | & -51 \\ 0 & 0 & 0 & 3 & | & 15 \end{pmatrix}$$

$$\frac{R_3 \to \frac{1}{11} \cdot R_3}{R_4 \to \frac{1}{3} \cdot R_4} \qquad \begin{pmatrix} 1 & 3 & 0 & 1 & | & 6 \\ 0 & 1 & 2 & -1 & | & -7 \\ 0 & 0 & 1 & \frac{-81}{11} & | & -7 \\ 0 & 0 & 1 & \frac{-81}{11} & | & -7 \\ 0 & 0 & 1 & \frac{-81}{11} & | & -7 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & | & 5 \end{pmatrix}$$

$$\frac{R_1 \to R_1 - R_4}{R_2 \to R_2 + R_4} \stackrel{R_1 \to R_1 - R_4}{R_3 \to R_2 + R_4} \qquad \begin{pmatrix} 1 & 3 & 0 & 0 & | & 1 \\ 0 & 1 & 2 & 0 & | & -2 \\ 0 & 0 & 1 & 0 & | & -1 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & | & 5 \end{pmatrix}$$

$$\frac{R_1 \to R_1 - 3 \cdot R_2}{R_1 \to R_1 \to R_2 \to R_2 + R_4} \qquad \begin{pmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 & | & 1 \\ 0 & 1 & 0 & 0 & 0 & | & -1 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & | & 5 \end{pmatrix}$$

$$\frac{R_1 \to R_1 - 3 \cdot R_2}{R_1 \to R_1 \to R_2 \to R_2 + R_4} \qquad \begin{pmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 & | & -1 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & | & 5 \end{pmatrix}$$

L(x,y,z,w) = (-z+2w,2z-2w+1,z,w) תשובה סופית:

פתרון:

:מטריצה המדורגת:
$$A=\left(egin{array}{ccc|c} 1&2&-3&2&2\\ 2&5&-8&6&5\\ 2&2&-2&0&2 \end{array} \right)$$
 :מטריצה המורחבת:

$$\begin{pmatrix} 1 & 2 & -3 & 2 & 2 \\ 2 & 5 & -8 & 6 & 5 \\ 2 & 2 & -2 & 0 & 2 \end{pmatrix} \xrightarrow{R_2 \to R_2 - 2R_1 \atop R_3 \to R_3 - 2R_1} \begin{pmatrix} 1 & 2 & -3 & 2 & 2 \\ 0 & 1 & -2 & 2 & 1 \\ 0 & -2 & 4 & -4 & -2 \end{pmatrix}$$

$$\xrightarrow{R_3 \to R_3 + 2R_2} \left(\begin{array}{ccc|c} 1 & 2 & -3 & 2 & 2 \\ 0 & 1 & -2 & 2 & 1 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \end{array} \right) \xrightarrow{R_1 \to R_1 - 2R_2} \left(\begin{array}{ccc|c} 1 & 0 & 1 & -2 & 0 \\ 0 & 1 & -2 & 2 & 1 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \end{array} \right)$$

ד) תשובה סופית:

אין פתרון.

$$A=\left(egin{array}{cc|c} 16 & -12 & 20 & 0 \\ 12 & -9 & 15 & 2 \\ 20 & -15 & 25 & 5 \end{array}
ight)$$
 מטריצה המדורגת:

$$\begin{pmatrix} 16 & -12 & 20 & 0 \\ 12 & -9 & 15 & 2 \\ 20 & -15 & 25 & 5 \end{pmatrix} \xrightarrow{R_1 \to \frac{1}{4} \cdot R_1} \begin{pmatrix} 4 & -3 & 5 & 0 \\ 12 & -9 & 15 & 2 \\ 20 & -15 & 25 & 5 \end{pmatrix} \xrightarrow{R_2 \to R_2 - 3 \cdot R_1} \begin{pmatrix} 4 & -3 & 5 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 2 \\ 0 & -3 & 0 & 5 \end{pmatrix}$$

שורה סתירה!

שאלה 2

$$A=\begin{pmatrix}1&0&-3&|-3\\2&k&-1&|-2\\1&2&k&|1\end{pmatrix}$$
 מטריצה המורחבת:
$$A=\begin{pmatrix}1&0&-3&|-3\\2&k&-1&|-2\\1&2&k&|1\end{pmatrix}$$
 $B_{2}\to R_{2}-2R_{1}\\R_{3}\to R_{3}-R_{1}\to\\1&2&k&|1\end{pmatrix}$ $B_{2}\to R_{2}-2R_{1}\\R_{3}\to R_{3}-R_{1}\to\\1&2&k&|1\end{pmatrix}$ $C=\begin{pmatrix}1&0&-3&|-3\\0&k&5&|4\\0&2&k+3&|4\end{pmatrix}$
$$\frac{R_{2}\leftrightarrow R_{3}}{0&k&5&|4}$$

$$\frac{R_{2}\leftrightarrow R_{3}}{0&k&5&|4}$$

$$\frac{R_{3}\to 2R_{3}-kR_{2}}{0&0&-k^{2}-3k+10} = \begin{pmatrix}1&0&-3&|&-3\\0&2&k+3&|&4\\0&0&-k^{2}-3k+10&|&8-4k\end{pmatrix}$$

$$=\begin{pmatrix}1&0&-3&|&-3\\0&2&k+3&|&4\\0&0&-(k+5)(k-2)&|&-4(k-2)\end{pmatrix}$$

$$C=\begin{pmatrix}1&0&-3&|&-3\\0&2&2&|&4\\0&0&0&|&28\end{pmatrix}$$

$$C=(1&0&-3&|&-3\\0&2&2&|&4\\0&0&0&|&28\end{pmatrix}$$

$$C=(1&0&-3&|&-3\\0&2&2&|&4\\0&0&0&|&28\end{pmatrix}$$

$$C=(1&0&-3&|&-3\\0&2&5&|&4\\0&0&0&0&|&0\end{pmatrix}$$

 $(x, y, z) = \left(-3 + 3z, 2 - \frac{5}{2}z, z\right).$

.יש למערכת פתרון יחיד $\underbrace{k \neq 5,2}$

$$A = \left(egin{array}{cccc} (k+1) & (k^2+2k-2) & (2k^2+7k+7) & k^3+k^2+k-2 \\ k & (k^2+k-2) & (k^2+2k+3) & k^3-5 \\ 1 & k & (k+1) & k^2 \\ (k-1) & (k^2-2) & (k^2+k+2) & k^3-k^2-5 \end{array}
ight)$$
 מטריצה המורחבת:

$$\begin{pmatrix} (k+1) & (k^2+2k-2) & (2k^2+7k+7) & k^3+k^2+k-2 \\ k & (k^2+k-2) & (k^2+2k+3) & k^3-5 \\ 1 & k & (k+1) & k^2 \\ (k-1) & (k^2-2) & (k^2+k+2) & k^3-k^2-5 \end{pmatrix}$$

$$= \begin{pmatrix} 1 & k & k+1 & k^2 \\ 0 & (k-2) & (k+3) & -5 \\ 0 & 0 & (k+3)(k+1) & k+3 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{pmatrix}$$

. שנה שורה סתירה ולכן אין למערכת אף פתרון.
$$U = \left(\begin{array}{ccc|c} 1 & -1 & 0 & 1\\ 0 & -3 & 2 & -5\\ 0 & 0 & 0 & 2\\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{array}\right)$$

$$\underline{k=2}$$

$$U = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 & | & 4 \\ 0 & 0 & 5 & | & -5 \\ 0 & 0 & 15 & | & 5 \\ 0 & 0 & 0 & | & 0 \end{pmatrix} \xrightarrow{R_3 \to R_3 - 3R_2} \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 & | & 4 \\ 0 & 0 & 5 & | & -5 \\ 0 & 0 & 0 & | & 20 \\ 0 & 0 & 0 & | & 0 \end{pmatrix}$$

ישנה שורה סתירה ולכן אין למערכת אף פתרון.

k = -3

$$U = \left(\begin{array}{ccc|c} 1 & -3 & -2 & 9 \\ 0 & -5 & 0 & -5 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{array}\right)$$

ישנה שורה כולה אפס ולכן יש למערכת אינסוף פתרונות:

$$(x, y, z) = (12 + 2z, 1, z)$$

$$k \neq -1, 2, -3$$

יש למערכת פתרון יחיד.

שאלה 4

מטריצה המורחבת:

$$A = \left(\begin{array}{ccc|c} 1 & 1 & 1 & a \\ b & 1 & 1 & b \\ 1 & 1 & a & b \end{array}\right) .$$

מטריצה המדורגת:

$$\begin{pmatrix} 1 & 1 & 1 & a \\ b & 1 & 1 & b \\ 1 & 1 & a & b \end{pmatrix} \xrightarrow{R_2 \to R_2 - bR_1 \atop R_3 \to R_3 - R_1} \begin{pmatrix} 1 & 1 & 1 & a \\ 0 & 1 - b & 1 - b & b(1 - a) \\ 0 & 0 & a - 1 & b - a \end{pmatrix}$$

. ישנה שורה סתירה ולכן אין למערכת אף פתרון.
$$U = \left(\begin{array}{ccc|c} 1 & 1 & 1 & 1 & 1\\ 0 & 1-b & 1-b & 0\\ 0 & 0 & 0 & b-1 \end{array}\right)$$

$$\underline{a \neq 1, b=1}$$

. שנה שורה סתירה ולכן אין למערכת אף פתרון.
$$U = \left(\begin{array}{cc|c} 1 & 1 & 1 & a \\ 0 & 0 & 0 & (1-a) \\ 0 & 0 & a-1 & 1-a \end{array}\right)$$

$$\underline{a=1,b=1}$$

:ישנה שורה כולה אפס ולכן למערכת שינסוף פתרונות:
$$U = \left(egin{array}{cc|c} 1 & 1 & 1 & 1 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{array} \right)$$

$$(x, y, z) = (x, y, 1 - x - y)$$
.

 $\underline{a\neq 1, b\neq 1}$

: יש למערכת פתרון יחיד:
$$U=\left(\begin{array}{cc|c}1&1&1&1\\0&1-b&1-b\\0&0&a-1\end{array}\middle|\begin{array}{cc|c}1&b(1-a)\\b(1-a)\end{array}\right)$$

$$(x,y,z)=\left(\frac{b-a}{b-1},-\frac{-a^2b+a(b+1)+(b-2)b}{(a-1)(b-1)},\frac{b-a}{a-1}\right)$$

שאלה 5 נדרג את המטריצה המורחבת של המערכת:

$$\begin{pmatrix}
1 & 2 & 1 & 0 & | & -1 \\
2 & 4 & k+1 & 1 & | & 0 \\
2 & 4 & 2k & k^2-1 & | & k-1
\end{pmatrix}
\xrightarrow{R_2 \to R_2 - 2R_1 \atop R_3 \to R_3 - 2R_1}
\begin{pmatrix}
1 & 2 & 1 & 0 & | & -1 \\
0 & 0 & k-1 & 1 & | & 2 \\
0 & 0 & 2k-2 & k^2-1 & | & k+1
\end{pmatrix}$$

k = 1

המטריצה המדורגת היא:

$$U = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 1 & 0 & | & -1 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & | & 2 \\ 0 & 0 & 0 & -2 & | & -2 \end{pmatrix} \xrightarrow{R_3 \to R_3 + 2R_2} \begin{pmatrix} 1 & 2 & 1 & 0 & | & -1 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & | & 2 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & | & 2 \end{pmatrix}$$

קיבלנו שורה סתירה אז למערכת אין פתרון.

$$k = \pm \sqrt{3}$$

המטריצה המדורגת היא:
$$U=\left(egin{array}{cc|c}1&2&1&0&-1\\0&0&\pm\sqrt{3}-1&1&2\\0&0&0&\pm\sqrt{3}-3\end{array}\right)$$
 אין למערכת אין פתרון.

:סיכום

- עבור $k=\pm\sqrt{3}$ אין למערכת אף פתרון.
- ב) פתרון יחיד- ודאי אין כי יש 3 משוואות בארבע משתנים.
- עבור k
 eq 1 וגם $k
 eq \pm \sqrt{3}$ אז למערכת יש אינסוף פתרונות.

שאלה 6 נדרג את המטריצה המורחבת של המערכת:

$$\begin{pmatrix} 1 & k-4 & 0 & 3 \\ 2 & k^2 - 4k & 0 & 2-k \\ -3 & 6 & k & 1 \end{pmatrix} \qquad \xrightarrow{R_2 \to R_2 - 2R_1 \atop R_3 \to R_3 + 3R_1} \qquad \begin{pmatrix} 1 & k-4 & 0 & 3 \\ 0 & k^2 - 6k + 8 & 0 & -k-4 \\ 0 & 3k - 6 & k & 10 \end{pmatrix}$$

$$= \begin{pmatrix} 1 & k-4 & 0 & 3 \\ 0 & (k-4)(k-2) & 0 & -k-4 \\ 0 & 3(k-2) & k & 10 \end{pmatrix}$$

k=2

. המטריצה המדורגת היא:
$$U = \left(egin{array}{cc|c} 1 & -2 & 0 & 3 \\ 0 & 0 & 0 & -6 \\ 0 & 0 & 2 & 10 \end{array} \right)$$
 : המטריצה המדורגת היא: $k=4$

. קיבלנו שורה אז למערכת אין פתרון. $U=\left(\begin{array}{cc|c}1&0&0&3\\0&0&0&-8\\0&6&k&10\end{array}\right)$:המטריצה המדורגת היא

 $\underline{k=0}$

המטריצה המדורגת היא:

$$U = \begin{pmatrix} 1 & -4 & 0 & 3 \\ 0 & 8 & 0 & -4 \\ 0 & -6 & 0 & 10 \end{pmatrix} \xrightarrow{R_3 \to 8R_3 + 6R_2} \begin{pmatrix} 1 & -4 & 0 & 3 \\ 0 & 8 & 0 & -4 \\ 0 & 0 & 0 & 76 \end{pmatrix} .$$

קיבלנו שורה סתירה אז למערכת אין פתרון.

$$k \neq 0, 2, 4$$

נמשיך לדרג:

$$\begin{pmatrix} 1 & k-4 & 0 & 3 \\ 0 & (k-4)(k-2) & 0 & -k-4 \\ 0 & 3(k-2) & k & 10 \end{pmatrix} \xrightarrow{R_2 \to 3R_2} \begin{pmatrix} 1 & k-4 & 0 & 3 \\ 0 & 3(k-4)(k-2) & 0 & -3k-12 \\ 0 & 3(k-4)(k-2) & k(k-4) & 10(k-4) \end{pmatrix}$$

$$\xrightarrow{R_1 \to 3(k-2)R_1 - R_2} \begin{pmatrix} 3(k-2) & 0 & 0 & 12k+6 \\ 0 & 3(k-4)(k-2) & 0 & -3k-12 \\ 0 & 0 & k(k-4) & 13k-28 \end{pmatrix}$$

שים לב יש איבר מוביל בכל שורה ובכל עמודה ולכן יש למערכת פתרון יחיד.

:סיכום

- אין פתרון. עבור k = 0, 2, 4 אין למערכת אף פתרון.
- עבור $k \neq 0, 2, 4$ יש למערכת פתרון יחיד.
- . אין ערכי k עבורם של למערכת אינסוף פתרונות.